

УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА РЕВОЛЮЦІЙНІ ЗСУВИ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

УДК 94:32(477)

© Андрій ЛИСЕНКО

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ НАПЕРЕДОДНІ СТАНОВЛЕННЯ РЕЖИМУ ГЕТЬМАНА П. СКОРОПАДСЬКОГО

Проаналізовані причини зростання соціальної напруги в Україні після приходу Центральної Ради до влади в Києві. Здійснено аналіз прийнятих Радою ухвал та рішень, що стали однією з причин демонстративних «лівих» поглядів більшості депутатів, хоч вони й не були зреалізовані на практиці. Досліджено той факт, що Центральна Рада відмовилася використати значний військовий потенціал, не дозволивши українізацію військових частин, що, в свою чергу, унеможливило організацію захисту перед зростаючою агресією з боку Радянської Росії, яка гостро потребувала продовольства. Цей фактор став визначальним для появи на українських теренах Військово-революційних комітетів, які діяли під прикриттям великоросійських військових підрозділів та координувалися спеціальним лєнінським емісаром – С. Орджонікідзе. Протиставити реальному вторгненню чужоземних збройних формувань, які прикривалися загальнодемократичними та соціалістичними лозунгами, українська влада не могла нічого.

Ключові слова: *українізація, комісії, федеративні відносини, збройні формування, режим, робітники, селяни, продовольчі ресурси, націоналізація, радянське господарство.*

Проблема дослідження періоду української історії першої чверті ХХ ст., коли країна опинилася у вирі громадянської війни, а військово-політичні режими на її території змінювалися з калейдоскопічною швидкістю, нині набуває особливої гостроти та актуальності. Активізувалися антиукраїнські сили як у середині нашої держави, так і за її межами. Ставлячи перед собою завдання знищити державність України, вони застосували широкий спектр методів і прийомів. Для фахівців та пересічних українців проведемо аналогії з недалеким минулим нашої держави, коли агресію сусідньої країни вона зустріла фактично без збройних сил, з розладнаною фінансовою системою, важким станом в економіці. Така вкрай складна ситуація активно використовувалася опонентами.

Дослідження проблеми почалося фактично після закінчення громадянської війни, коли безпосередні учасники подій стали активно публікувати свої праці, намагаючись узагальнити досвід та винести уроки громадянської війни [1, 6, 21, 24].

Зрозуміло, ці спогади, написані по «гарячих слідах» подій, не претендували на всебічне дослідження глибинних соціально-економічних і політичних процесів, які відбувалися на українських землях. Роботи узагальнюючого характеру з'явилися пізніше [5, 13, 16].

Лише з початком перебудови в СРСР та утвердженням незалежності України науковці дістали можливість ознайомитися з діаметрально протилежними поглядами – з'явилися праці представників еміграції [12, 14, 20].

Українські та російські науковці, використовуючи нові джерела й свідчення, що стали доступнішими, давали більш об'єктивну оцінку подіям, які відбувалися в досліджуваній період [7, 11].

Соціальна напруга в Україні почала зростати з приходом до влади в Києві Центральної Ради. Частково це можна пов'язати з декларативністю «лівих» поглядів більшості депутатів цього органу. У своїй резолюції від 15 квітня 1917 р. Рада рекомендувала із солдатів, які цього вимагають, створити українізовану військову одиницю, але за умови, що вони будуть негайно відправлені на фронт. Згодом Рада виступала проти самостійної українізації фронтних частин, лишаючи це на розгляд вищого військового командування. На V сесії знову постало питання про негативну поведінку створеного в Чернігові українізованого полку під командуванням Павленка [22, 108 – 109]. Результатом такої політики стала втрата темпів розвитку української революції. Тим більше, що на фронті солдати під впливом пропаганди і військових невдач швидко скочувалися до анархії.

У Росії розпочиналася громадянська війна. Новий уряд, прийшовши до влади в Петрограді, потребував продовольства для задоволення першочергових потреб. Проте взяти хліб в Україні було нелегко. Значну роль у примусовому вилученні хліба відігравали військово-реквізиційні комісії на чолі із С. Орджонікідзе, який був відряджений із Петрограда в грудні 1917 р. в Україну як надзвичайний комісар Раднаркому. Упродовж січня – лютого 1918 р. він, вирішуючи питання продовольства, відвідав деякі українські міста, зокрема Катеринослав, Харків, Одесу, Миколаїв, Херсон. З Росії надходили телеграми від В. Леніна з вимогами поставок хліба, тому С. Орджонікідзе вживав невідкладних заходів для задоволення потреб вождя [10, 29, 30]. У результаті проведеної роботи з Херсонської губернії з 18 лютого до 9 березня 1918 р. було відправлено на північ 1 090 вагонів зерна. Для конфіскації хліба на всій зайнятій території прокотилася хвиля реквізицій і примусової гужової повинності для безкоштовної доставки його на зсипні пункти.

IV Універсал проголошував розрив українсько-російських федеративних відносин. Однак остаточне вирішення цієї проблеми перекладалося на майбутні Українські Установчі збори [26, 15 – 16]. Одночасно український народ закликали до боротьби за власну державу, проте Центральна Рада через домінування соціалістичних настроїв знехтувала організацією власних збройних сил. Про ці помилки писав у своїх «Споминах» П. Скоропадський [20, 48 – 49].

Радянські загони, які проникали на українську територію, насаджували Військово-революційні комітети відповідно до настанов В. Леніна про створення обласних тимчасових радянських урядів, що дає можливість приховати факт окупації і формує сприятливу атмосферу для подальшого просування московських частин [10, 29, 30]. Командування загонів, що просувалося на територію України (наприклад, «Першого Московського революційного добровільного загону по боротьбі з контрреволюцією» на чолі з більшовиком Єгоровим, полковником царської армії, який до літа 1918 р. співчував лівим есерам) боролось з українським національно-визвольним рухом під Києвом, у Катеринославі, у Золотоноші, у Черкасах та в Смілі. 10 січня 1918 р. петроградський військовий загін під командуванням підполковника М. Муравйова, спираючись на підтримку харківських робітничих організацій, обеззброїв українські частини в Харкові, а 19 січня захопив Полтаву [17, 30]. «Московський відділ особливого призначення» під командуванням Знаменського, просуваючись від Брянська, зайняв Глухів і Кролевець. З Гомеля на Бахмач та Конотоп рушила група колишнього вчителя Р. Берзіна. Трагедія під Крутами довела, що достатніх сил для захисту держави Центральна Рада не мала [23, 10].

Нові органи влади, підтримані більшовицькими збройними загонами, відразу розпочали реквізиції, арешти, розстріли та відверті грабунки. Результатом правління більшовицького режиму стала реакція селянства, яке продемонструвало, що не буде пасивним спостерігачем. Починалися перші збройні виступи, на які більшовики відреагували досить швидко. За свідченням М. Лациса, у 1918 р. лише київська ЧК встигла розстріляти 825 осіб, тоді як від рук селян по всій Україні загинуло близько 2 тис. чекістів [9, 25 – 26].

Характеризуючи розстановку політичних сил, ідеолог махновського руху П. Аршинов стверджував, що Комуністична партія не володіла тут і десятою частиною тих організованих партійних сил, які мала у своєму розпорядженні у Великоросії, тому її вплив на селян та робітників був незначним. Особливість української революції пояснюється двома причинами – браком сильної організованої політичної партії та духом волелюбності, який історично притаманний українському народові. В Україні одержавлення йшло важко, радянський апарат створювався здебільшого технічним способом [3, 43 – 44].

Канадський дослідник визвольної боротьби українського народу Р. Млиновецький звинувачував членів Центральної Ради в нерозумінні того факту, що московські політики лише прикривалися загальнодемократичними та соціалістичними лозунгами, а на ділі проводили чітко виважену шовіністичну політику стосовно України, «...лише для «замилування очей» подано як причину намагання «знищити всякі державні кордони», центром же уваги є бажання Леніна показати своїм партійцям і адміністраторам, конечність «на якийсь час» поступитися для того, щоб приспати чуйність пробудженого національного почуття й інстинкту, щоб, інакше кажучи, полегшити москалям і московським агентам розшарування національної української спільноти. Ленін знає, що український нарід під час подій 1917 р. прокинувся з летаргічного сну, що самостійники своїми брошурами,

плакатами й пропагандистською діяльністю збудили у широких мас недовіря до москалів, і щоб його «приспати», не можна собі дозволити найменший необережний рух...» [15, 54].

Перші збройні зіткнення з червоногвардійцями розпочалися поблизу Донбасу та в багатих на хліб Херсонській і Катеринославській губерніях. Справжня битва місцевих селян із червоними загонами розгорнулася біля с. Терни в Харківській губернії, де до повсталих приєдналося населення навколишніх сіл [18, 23 – 24].

З України вилучалися не лише продовольчі товари, а й грошові ресурси. Якщо співробітники банків у губернських центрах відмовлялися фінансувати представників іншої держави, тоді надзвичайний комісар С. Орджонікідзе ішов второваним шляхом: більшу частину директорів і головних касирів відправляли до ЧК, а двері сховищ підривали [5, 122 – 123]. За російським зразком почала проводитися і націоналізація. 29 січня 1918 р. промислове об'єднання «З'їзд гірничопромисловців Півдня Росії» було проголошено власністю Радянської республіки. На кінець березня лише в Донбасі було націоналізовано 230 шахт, які давали близько 50 % вугілля басейну [11, 79 – 80].

З часом темпи націоналізації зростали, розширювалися її рамки. На початок квітня 1918 р. більшість монополій змінили власників, прийшла черга й до середніх та дрібних підприємств, транспорту. Таким чином полегшувався вивіз промислових та продовольчих товарів з України, на територію якої стала поширюватися дія декретів Раднаркому Росії, а націоналізація, за словами П. Аршинова, вилілася в абсолютне одержавлення всіх форм народного життя [3, 44].

Селяни нічого не отримали від націоналізації поміщицьких латифундій. На конфіскованих землях почали створюватися радянські господарства. У листопаді 1918 р., відповідаючи на запити селян, В. Ленін наголошував на необхідності брати поміщицькі землі під найсуворіший облік, радив дотримуватися визначеного порядку, найпильніше охороняти поміщицьке майно [11, 120]. Радянський «похід за хлібом» в Україну був припинений березневим наступом німців. На Волині полковники Центральної Ради П. Болбочан та Сушко активізували збройну боротьбу з більшовиками. Український уряд, що повернувся до Києва, роздирали власні суперечки. Різні політичні партії не могли дійти компромісу. Діяльність національних об'єднань стала антиурядовою, а населення, залишене напризволяще, втратило довіру до УНР та її інститутів. Підтримуючи прогресивні закони, прийняті Центральною Радою, але не реалізуючи їх, уряд підривав свій авторитет, тому соціалістичні лозунги та обіцянки лише збурювали населення.

У доповіді начальнику операційного відділення німецького Східного фронту про становище в Україні в березні 1918 р. К. Росс відзначав: «Внутрішнє становище України більш за все нагадує стан Мексики після падіння Хуерти. В країні немає ніякої центральної влади, яка б охоплювала більш чи менш значну територію. Вся країна розділена на цілий ряд окремих областей, що обмежуються кордонами повітового міста, а іноді навіть окремими селами та селищами. Влада в таких областях належить різним партіям, а також і окремим політичним авантюристам, розбійникам та диктаторам. Можна зустріти села, оточені окопами, які ведуть війну один з одним за поміщицькі землі. Окремі отамани володарюють в областях, підкорення яких

вони добиваються з допомогою своїх підручних та найманців. У їх розпорядженні знаходяться кулемети, гармати та броньовані автомобілі; як і взагалі багато зброї розібрано населенням...» [2, 288].

Сучасник описуваних подій М. Капустянський зауважував, що серед солдатів, демобілізованих із російської армії, нараховувалося багато робітників, настроєних пробільшовицьки. А ставлення селянства до нової влади було набагато складнішим. У Донецьку, Харкові, Києві, де вже встигли побувати представники Г. П'ятакова, селянство з радістю зустрічало будь-яку владу, аби лише вона забезпечила відносний спокій та порядок. Далі М. Капустянський говорить, що в інших місцях більшовицька агітація мала успіх і серед селянства: «Симпатії частини селянства та робітників до большевиків («вони нам рідні брати і б'ються за землю і волю»). Інтелігенція, що була вихована на російській культурі, хоч і була ідейним ворогом большевиків, у більшості не співчувала повній самостійності України і не подавала необхідної підтримки Директорії. Власної ж суто-національної інтелігенції було замало, та до того вона не йшла спільним фронтом» [8, 94].

Небезпека для нового українського уряду полягала й у тому, що Центральна Рада не здатна була реалізувати обумовлені в Брест-Литовську продовольчо-фуражні та інші зобов'язання з поставок у Німеччину та Австро-Угорщину. Розміри поставок були значними, проте Німеччина із союзниками теж не могла реалізувати свої зобов'язання. У першу чергу це стосувалося імпорту сільськогосподарських машин та реманенту. У відповідь на невдоволення німецького командування Центральна Рада надсилала в Берлін протести. Позиції сторін були надто нерівними. Окупаційне командування підтримував більш ніж 300-тисячний корпус. Військові сили Центральної Ради оцінювалися лише як «політична декорація» [2, 290]. Оптимізму німцям, очевидно, додавало те, що, просуваючись територією України, вони не зустрічали організованого опору. Більшовицькі частини відходили, а сил місцевих отаманів для організації оборони було явно недостатньо. Рівень боєздатності їхніх невеликих загонів був надто низьким. Хоча німці розуміли, що відносна лояльність населення до них і Центральної Ради гарантована до миті порушення статус-кво в питанні розподілу землі, зрив продовольчих поставок не залишав для них іншого виходу. Вибух відбувся 6 квітня 1918 р., коли головнокомандувач німецьких військ в Україні генерал Ейхгорн видав наказ про обов'язковий засів селянами земельних наділів. Якщо ж у селян не було такої можливості, то земельним комітетам наказувалося допомогти це зробити поміщикам [15, 37]. А. Денікін у своїй роботі «Гетманство и Директория на Украине» наводив слова начальника штабу Східного фронту генерала Гофмана стосовно описуваних подій: «У дійсності Україна – це справа моїх рук, а зовсім не результат свідомої волі руського народу. Я створив Україну для того, щоб мати можливість заключити мир хоча б з частиною Росії» [4, 136].

Більшовики оперативно відреагували. Уже 18 квітня 1918 р. у Таганрозі, де знаходилися установи Радянської України, відбулася сесія ВУЦВК, що реорганізувала український уряд. Замість ВУЦВК і Народного Секретаріату було створено Бюро, так звану «дев'ятку», яке мало керувати повстанським рухом в Україні. На сесії було ухвалено звернення, у якому критикувалася внутрішня

політика Центральної Ради, а населення закликали до збройного опору окупантам. Своїм завданням сесія визначила ідейну, організаційну й технічну допомогу «повстанню робітників і селян України». «Хоча напередодні Таганрозької наради ВУЦВК і прийняв маніфест про розгортання негайної збройної боротьби, написаний Г. П'ятаковим, але на самій нараді навколо цього питання відновилися суперечки. Одні учасники наради переоцінювали внутрішні можливості революційного руху, головним чином українського селянства, покладали основні надії на збройне повстання, не враховуючи ступеня його готовності, недооцінюючи такого вирішального фактора переможної боротьби на Україні, як допомога Радянської Росії» [24, 6].

Центральна Рада в кінці квітня 1918 р. скликала з'їзд «представників промисловості, торгівлі, фінансів та сільського господарства», головним результатом якого стало створення всеукраїнської організації промисловців, торговців, фінансистів, землевласників – Протофіс. Своя організація з'явилася у власників заводів та фабрик – «Союз обществ заводчиков и фабрикантов на Украине», і домовласників – Постійна рада домовласників України, був відновлений «Продамет» [8, 4 – 5].

Однак час для Центральної Ради був упущений, її керівництво не задовольнило ні німецьку владу, ні українське населення, особливо в тих регіонах, де вже встиг «погосподарювати» комуністичний уряд під керівництвом Г. П'ятова. І союзники української держави, і прості українці звернули увагу на кадрового військового – генерала імператорської армії та нащадка давнього українського старшинського роду – генерала П. Скоропадського.

Отже, можна стверджувати, що у досліджуваній період ліберально-демократична більшість Центральної Ради виявилася неспроможною врахувати реальні потреби українського суспільства та адекватно відреагувати на них. Перед українським народом постала небезпека реставрації царського режиму з усіма негативними наслідками. Серед населення наростало невдоволення. Німецький уряд, стурбований видимою лівизною Центральної Ради, її демаршовими протестами щодо німецьких недопоставок в Україну та роздратований її безсиллям у реалізації власних зобов'язань, зробив ставку на іншу форму державного устрою.

Джерела та література:

1. Антонов-Овсеенко В. Записки о гражданской войне. / В. Антонов-Овсеенко. – М. – Л.: Госиздат, 1928. – Т. 3. – 343 с.
2. Архив русской революции. – Берлин: Изд-во И.В. Гессена, 1921. – Т. 1. – 312 с.
3. Аршинов П. История махновского движения (1918 – 1921 гг.). / П. Аршинов. – Запорожье: Дикое поле, 1995. – 248 с.
4. Деникин А. Гетманство и Директория на Украине. // Революция и гражданская война в описаниях белогвардейцев. Революция на Украине. / Сост. С. Алексеев. – М. – Л.: Отечество, 1991. – 510 с.
5. Дубинский-Мухадзе И. – Серго Орджоникидзе. / И. Дубинский-Мухадзе. – К.: Політична література, 1984. – 254 с.

6. Ейдеман Р., Какурін М. Громадянська війна на Україні. / Р. Ейдеман, М. Какурін. – Харків: Держвидав, 1928. – 71 с.
7. Іваненко В., Голуб А., Удод О. Очищення правдою: Відома і невідома Україна в об'єктиві історії ХХ ст. / В. Іваненко, А. Голуб, О. Удод. – К.: Генеза, 1997. – 208 с.
8. Известия Союза промышленности, торговли, финансов и сельского хозяйства Украины. – Киев: Киевская мысль, 1918. – 12 с.
9. Капустянський М. Похід українських армій на Київ – Одесу в 1919 р. Короткий воєнно-історичний огляд. / М. Капустянський. – Мюнхен, 1946. – 310 с.
10. Лацис (Судрабс) М.Я. Два года борьбы на внутреннем фронте. / М.Я. Лацис (Судрабс) – М.: Гос. из-во, 1920. – 81 с.
11. Ленін В. Телеграма в Харків і Москву. – В.О. Антонову-Овсєнку і Г.К. Орджонікідзе. 28.01.18. – Повне зібрання творів. – К.: Політвидав України, 1981. – 641 с.
12. Ленін В. Аграрний пункт програми РКП(б). – Повне зібрання творів. – К.: Політвидав України, 1973. – 572 с.
13. Литвин С. Симон Петлюра у 1917 – 1926 рр. / С. Литвин. – К.: Акваілон-Прес, 2000. – 464 с.
14. Мартос Б. Оскілко й Болбочан (спогади). / Б. Мартос. – Мюнхен: Вид-во д-ра П. Белея, 1958. – 62 с.
15. Мельчин А. Станіслав Косиор. / А. Мельчин. – М.: Политическая литература, 1964. – 79 с.
16. Мірчук П. Українсько-московська війна (1917 – 1919 рр.). / П. Мірчук. – Торонто, 1957. – 80 с.
17. Млиновецький Р. Нариси з історії українських визвольних змагань (1917 – 1922 рр.). / Р. Млиновецький. – Оттава, 1966. – 126 с.
18. Мордвінов Р. В грозные годы гражданской войны. / Р. Мордвінов. – М.: Просвещение, 1977. – 319 с.
19. Несвіцький О.О. Полтава у дні революції та в період смуту (1917 – 1922). / О.О. Несвіцький – Полтава: Просвіта, 1995. – 280 с.
20. Полтавська Петлюріана. // Під ред. П. Ротача, Т. Пустовіта, М. Кульчицького. – Полтава: Потавський літератор, 1993. – С. 18 – 19.
21. Примаков В. Записки волонтера. / В. Примаков. – К.: Радянський письменник, 1970. – 294 с.
22. Скоропадський П. Спомини. / П. Скоропадський. – К.: Україна, 1992. – 112 с.
23. Троцький Л.Д. Как вооружалась революция. / Л.Д. Троцкий. – М.: Б.и., 1924. – Т. 2. – Кн. 1. – 476 с.
24. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. // Упорядник В. Верстюк – К.: Наукова думка, 1996. – Т. 2. – 422 с.
25. Фесенко О. Дещо про отамана Зеленого та його час. // Молода гвардія. – 1990. – № 12. – С. 10 – 11.
26. Чотири Універсали Центральної Ради. / Упорядник Конашевич В.Д.. – К.: Добровільне товариство любителів книги УРСР, 1990. – 16 с.
27. Щаденко С. Григор'євщина. / С. Щаденко. – Харків: Держвидав, 1929. – 44 с.

© **Андрей ЛЫСЕНКО**

СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ УКРАИНЫ В КАНУН СТАНОВЛЕНИЯ РЕЖИМА ГЕТМАНА П. СКОРОПАДСКОГО

Проанализированы некоторые причины нарастания социального напряжения в Украине после прихода к власти в Киеве Центральной Рады. Сделан вывод о том, что одной из причин принятых Радой постановлений были демонстративные «левые» взгляды большинства депутатов, которые не были реализованы на практике. Центральная Рада собственноручно отказалась использовать значительный военный потенциал, который могла бы получить, разрешив украинизацию воинских частей. Вместо этого молодое украинское правительство оказалось без возможностей для организации защиты перед нарастающей агрессией со стороны Советской России, которая остро нуждалась в продовольствии. Этот фактор стал решающим для появления на украинских территориях Военно-революционных комитетов, которые действовали под прикрытием великороссийских военных подразделений и чья деятельность координировалась специальным ленинским эмиссаром – С. Орджоникидзе. Противопоставить реальному вторжению иностранных вооружённых формирований, которые прикрывались общедемократическими и социалистическими лозунгами, украинская власть не могла ничего.

Ключевые слова: украинизация, комиссии, федеративные отношения, вооружённые формирования, режим, рабочие, крестьяне, продовольственные ресурсы, национализация, советское хозяйство.

© **Andriy LYSENKO**

THE SOCIO-POLITICAL SITUATION IN UKRAINE BEFORE HETMAN SKOROPADSKY'S REGIME DEVELOPMENT

The article attempts to analyze some reasons of social tension increasing in Ukraine after coming to power of the Central Rada in Kiev. Analyzing adopted by Rada resolutions and decisions, one should come to the conclusion that one of the reasons was demonstrative «leftist leanings» of the deputies majority, that at the same time have not been realized in practice. In addition the Central Rada refused to use significant military capabilities that could be obtained by allowing military units Ukrainization. Instead the young Ukrainian government turned out to be without protection opportunities against increasing aggression from Soviet Russia that was badly in need of food-stuffs. This factor became decisive for the appearance on the Ukrainian territories military-revolutionary committees which acted under cover of Great Russian military units and whose activities are coordinated by a special Lenin's emissary S. Ordzhonikidze. Ukrainian Government could not do anything to stop the actual invasion of foreign armed groups, which cover by general democratic and socialist slogans.

Despite the Fourth Universal of the Central Rada, announced the severance of relations with Russia and called on the Ukrainian people to the defense of the state, time and opportunities were missed. The detachments of Egorov, Muraviev, Znamensky, Berzin conducting combat operations on the Ukrainian territory captured a significant part of it. Tragic events near Kruti were a striking example of the Rada inability to organize resistance and to create its own armed forces.

The new government with the support of the Bolshevik troops immediately began punishments of pro-Ukrainian elements and started requisitions and open robberies. People's opposition was not long in coming. The situation was aggravated by the fact that Russian Communist Party (of Bolsheviks) had no significant social base in Ukraine. This may explain the difficulties of the nationalization process, in most populated areas of Ukraine Soviet apparatus was created or by mechanical means, or it consisted of people who have compromised themselves serving in the government of Tsarist Russia or by immoral lifestyle.

Alongside with the attempts to create parallel authorities, Lenin's messengers intensified pumpage of food resources from Ukraine and blew storages in provincial bank offices, thus having withdrawn a significant portion of the cash resources from financial turnover.

At the beginning of April 1918 the majority of Ukrainian monopolies were nationalized and new government started the expropriation of small and medium enterprises.

At the same time there was another serious problem associated with implementation of the Brest-Litovsk peace treaty. The Central Rada also could not comprehensively provide the promised supply of agricultural products in the countries – the allies of Germany, but danger of the communist regime on the Ukrainian territory meant stoppage of any product supplies. Accordingly, both the German military and political leadership and the Ukrainian people did not want to suffer from the Communists' rule and began to find a candidacy for the position of a new government leader of Ukraine.

Keywords: *Ukrainization, commissions, federative relations, armed units, regime, workers, peasants, food resources, nationalization, Soviet economy.*